

PORI

RUOKA-AVUN VALTIONAVUSTUSHAKU 2023 SATAKUNTA

Päivi Erkkö
Strategia- ja hyvinvointiyksikkö / Konsernipalvelut
Porin kaupunki

Ruoka-aputoimintaa harjoittavia toimijoita rahoitetaan eri lähteistä

Tällä hetkellä:

- Kuntien tai hyvinvointialueiden mahdolliset järjestöavustukset
- TEMin hallinnonalalla: ESR + valtionavustushaku ruokakortit/ 1. hankehaussa valitut hanketoteuttajat ovat Suomen Helluntaikirkko, Suomen Punainen Risti, Vihreä Keidas ry ja Ryhmähanke, joka julkaistaan myöhemmin
- STM:n hallinnonalalla:
 - STEA-rahoitus järjestöjen terveyttä ja hyvinvointia edistävään toimintaan (kehittämistoiminta)
 - **STM:n kertaluonteinen valtionavustus eräät erityishankkeet –momentilta (eduskunnan ”joululahjarahat”)**

Hallitusohjelma:

Hallitus osoittaa pysyvää rahoitusta seuraaviin toimiin sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi

- Järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tuen vakinaistaminen (kappale 2.1 sivulla 23)
- Hallitusohjelman toimeenpanon suunnittelu on vielä kesken, budjettivalmisteluun on esitetty määrärahaa virkamiesesityksenä 3ME/v

Ruoka-avun valtionavustusten jaossa kokeillaan vuonna 2023 uutta toimintamallia

- Lahjoitetun hävikkiruuan jakeluun tarkoitettu rahoitus kohdennetaan hyvinvointialueen vastuukunnan kautta alueella toimiville ruoka-aputoimijoille. Vastuukunta jakaa avustuksen alueellaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Tähän asti valtionavustus on jaettu suoraan ruoka-apua toteuttaville järjestöille.
 - Uuden toimintamallin tavoitteena on ohjata järjestöjä ja kuntia tiiviimpään yhteistyöhön hävikkiruuan vähentämiseksi ja ruoka-aputoiminnan kehittämisessä.
 - Hyvinvointialueen tehtävänä on ensi sijassa turvata ruoka-apua saavien palveluohjaus mahdollisesti tarvittavien sote-palvelujen piiriin.
 - Valtiovarainvaliokunta on pitänyt välttämättömänä, että ruoka-aputoimintaa koordinoidaan niin, että palvelujen järjestämisvastuut selkeytyvät ja palvelujen jatkuvuus, kehittäminen sekä rahoitus turvataan yhteistyössä kuntien, hyvinvointialueiden, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.
- Ruoka-aputoiminnan järjestämiseen on valtion talousarviossa vuoden 2023 osalta varattu jaettavaksi 1 831 000 euroa.
- Avustukset kohdennetaan hankehallinnoijan kautta edelleen alueella toimiville ruoka-aputoimijoille yhteisen hankesuunnitelman mukaisesti.
- Avustusten käyttöaika päättyy 31.12.2024
- <https://stm.fi/vuoden-2023-valtionavustushaut>

Hakija ja osatoteuttajat ruoka-avun valtionavustushaussa:

- **Hakijana** voi olla kunkin hyvinvointialueen keskuskunta tai vaihtoehtoisesti kuntien yhdessä niin sopiessa, muu alueen vastuukunta, alueen maakuntaliitto tai hyvinvointialue. Lisäksi hakijana voi olla Helsingin kaupunki. Avustusta voidaan hakea myös useamman hyvinvointialueen toimijoiden yhteisenä hakemuksena.
- **Hankkeen osatoimijoina** voivat olla alueella toimivat oikeuskelpoiset, rekisteröidyt, yleishyödylliset ja ruoka-aputoiminnassa vakinaisesti mukana olevat yhdistykset ja säätiöt. Avustusta voidaan kohdentaa vain sellaisille ruoka-aputoimijoille, jotka tiedottavat ruoka-aputoiminnastaan valtakunnallisessa, ruoka-aputapahtumia ja yhteisöllistä ruokailua järjestävien toimijoiden verkkopalvelussa (Ruoka-apu.fi). Kirkollisveroa saavat seurakunnat oli rajattu haun ulkopuolelle.
- Valtionavustus on tarkoitettu ruoka-aputoimintaa järjestäville tahoille ruoka-aputoiminnan järjestämisen kustannuksiin. Avustukset kohdennetaan hankehallinnoijan kautta edelleen alueella toimiville ruoka-aputoimijoille yhteisen hankesuunnitelman mukaisesti.

Hakemuksen valmistelu Satakunnassa

- Neuvottelut hyvinvointialueen ja kuntapäätäjien kanssa → Porin kaupunki hyvinvointialueen keskus kuntana avustuksen hakija
- Kartoitustyön valmistelu ruokaa lahjoittavien ja jakavien tahojen osalta Satakunnan alueella aloitetaan
- Satakunnan alueella toimivien ruoka-aputoimijoiden kartoitus, kontaktointi ja yhteydenottopyyntö
- Hankehaun suunnittelun käynnistyminen hyvinvointialueen kanssa 26.6.
- Ruoka-aputoimijoiden 1. työpaja 27.7.
- Ruoka-aputoimijoiden 2. työpaja 10.8.
- Hakemuksen viimeistely ja yhteistyöpalaveri 22.8.
- Hakemuksen jättäminen 31.8.2023
- Haettu 112 369 € (Satakunnan laskennallinen osuus 70 294 €)

Hakukierros 2023

**Yhteensä 21 hakemusta, joissa
hankehallinnoijana oli 7 kuntaa, 14 hv-aluetta**

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohjanmaan hyvinvointialue

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Pohjois-Savon hyvinvointialue

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Kymenlaakson hyvinvointialue

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Keski-Suomen hyvinvointialue

Kainuun hyvinvointialue

Etelä-Savon hyvinvointialue

Tuusulan kunta

Rovaniemen kaupunki

Vantaan kaupunki

Tampereen kaupunki

Porin kaupunki

Turun kaupunki

Helsingin kaupunki

Yhteensä avustusta esitetään 195 ruoka-aputoimijalle

Haettu summa yhteensä 2 825 181€, kun jaossa on 1 830 002 €

Päätökset marraskuussa 2023

Ruoka-apua ja yhteistyötä Satakuntaan – toteuttajat ja yhteistyökumppanit:

Hankehallinnoija/ hakija: Porin kaupunki

Osatoteuttajat / avustuksen saajat ja toiminta-alue:

- Rauman seudun katulähetys ry (Rauma, Eura, Eurajoki, Huittinen)
- Rauman Seudun Työnhakijat ry (Rauma)
- Elämän Eliksiiri ry (Pori)
- Satakunnan Elämän Leipä Sinulle ry (Pori + Nakkila, Pomarkku, Karvia)
- Porin Seudun Työttömät ry (Pori)
- Kankaanpään aikuiskoulutussäätiö sr. (Kankaanpää, Siikainen)

Yhteistyökumppanit (aiesopimus)

- Satakunnan hyvinvointialue
- Järjestöyhteistyö: Satakunnan yhteisökeskus ja SPR:n Satakunnan piiri

Muut yhteistyötahot:

- Seurakuntayhteistyö
- Kuntayhteistyö: Satakunnan alueen kunnat, joista 10/16 alueella osatoteuttajilla on yhteistyötä / toimintaa jo nyt
- Valtakunnallisten toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö: SPR:n hallinnoima ruoka-avun koordinaation kehittämishanke ja Kirkkopalveluiden Ruoka-apu.fi.

Ruoka-apua ja yhteistyötä Satakuntaan - tavoitteet:

- Turvataan ruoka-aputoimijoiden edellytykset toiminnan järjestämiseen ja avuntarvitsijoiden tarpeisiin vastaaminen Satakunnan alueella.
- Ruoka-avun asiakkaiden tarvitsemat palvelut, tuki, ohjaus ja neuvonta ovat heidän saatavillaan ruoka-aputoiminnan yhteydessä ja kokonaisvaltainen auttaminen mahdollistuu aiempaa enemmän. Ruoka-avun asiakkaat saavat tarvitsemaansa palveluohjausta ja neuvontaa ruokajakoon ja/tai yhteisölliseen ruokailuun osallistumisen yhteydessä.
- Ruoka-aputoimijoiden, eri järjestöjen, seurakuntien, kuntien ja hyvinvointialueen kesken muodostuu yhteistyöverkosto, joka mahdollistaa aiempaa tiiviimpää yhteistyötä ruoka-avun asiakkaiden auttamiseksi Satakunnassa.

Ruoka-apua ja yhteistyötä Satakuntaan – toteutus:

Ruoka-aputoiminta: Osatoteuttajat järjestävät ruoka-aputoimintaa Satakunnan alueella (ruokajakoa, yhteisöllisiä ruokailuja, hävikkipuoti-toimintaa)

Palveluohjaus ja neuvonta: Osatoteuttajat tarjoavat eri organisaatioiden (hyvinvointialue, kunnat, seurakunnat, järjestöt) ammattilaisille mahdollisuuden jalkautua omaan toimipisteeseensä ruoka-avun asiakkaita kohtaamaan. Em. tahot puolestaan osallistuvat yhteistyökumppaneina palveluohjauksen ja neuvonnan toteuttamiseen, hyvinvointialue koko maakunnan osalta, kunnat ja seurakunnat oman alueensa sekä osallistuvat järjestöt oman toimialueensa mukaisesti.

- sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeen mukainen käyttö
- taloudellisiin haasteisiin liittyvä ohjaus, apu ja tuki
- yksinäisyyden vähentäminen
- hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääminen ja edistäminen
- digitaitojen vahvistaminen

Verkoston luominen: Hyödynnetään olemassa olevia, jo aiemman toiminnan ja hankkeiden aikana luotuja verkostoja ja yhteistyösuhteita. Tarkemmin mukana olevat yhteistyökumppanit ja toimijaverkosto varmistuvat hankerahoituksen varmistuessa ja toiminnan käynnistyessä.

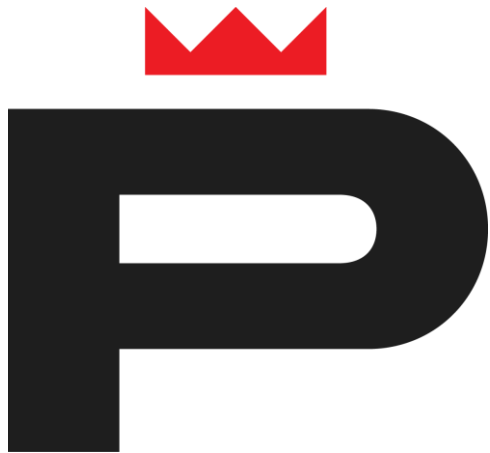

Päivi Erkko

Kehittämisasiantuntija
Konsernipalvelut / Strategia- ja hyvinvointiyksikkö
Porin kaupunki

+358 44 701 4389
paivi.erkko@pori.fi

www.pori.fi

Ruoka-aputoiminnan
tilannekartoitus
syksyllä 2023

Kyselyjen toteuttaminen

- Satakunnan alueella elintarvikealan toimijoille ruuan lahjoittamisesta ruoka-apuun sekä vastaavan sisältöinen kysely ruoka-aputoimijoille heidän toimintaedellytyksiensä ja tulevaisuuden näkymien kartoittamiseksi.
- Kyselyt avoinna lokakuussa 2023.
- Tuloksia hyödynnetään ruoka-aputoiminnan kehittämisessä vuonna 2024 Satakunnan alueen ruoka-aputoimijoiden kanssa.
- Kyselyn toteuttajana Porin kaupunki osana omaa rooliaan valtionavustushaussa sekä ruoka-aputoiminnan kehittämisessä.
- Kysely lähetetty Satakunnan alueella elintarvikealan toimijoille (n. 450 vastaanottajaa)
- Kysely ruoka-aputoimijoille (suorat sähköpostiviestit + avointa linkkiä jaettu verkostoissa)

Kyselyyn vastanneet

- Ruoka-aputoimijat (28 vastausta)

 Yhdistys	13
 Säätiö	2
 Ev.lut. seurakunta	7
 Muu seurakunta	5
 Kunta / kaupunki	0
 Hyvinvointialue	1
 Yksityishenkilö / toimintaryhmä	0

- Elintarvikealan toimijat (68 vastausta, vastausprosentti 15%)

 Elintarviketeollisuus	4
 Hotelli	1
 Kahvila	9
 Kioski	2
 K-ryhmän ruokakauppa	15
 S-ryhmän ruokakauppa	4
 Muu ruokakauppa	3
 Ravintola	16
 Suurtalouskeittiö	3
 Muu	11

Ruoka-aputoimijat (28 vastausta)

Ruoka-aputoiminnan muodot:

Ruokajako	23
Ruoka-annosten jako	12
Yhteisöllinen ruokailu	12
Muu	5

Arvio vastaanotettujen elintarvikkeiden kilomäärästä viikossa:

0-10 kg	5
11-50 kg	7
51 -100 kg	7
yli 100 kg	9

Tavoitettujen henkilöiden määrä:

- Kaikki vastanneet tavoittavat yhteensä 3929 henkilöä / viikko.
- Osalla tavoitettujen henkilöiden lukumäärä on pieni noin 10 henkilöä /viikko
- Osa taas tavoittaa jopa 400-700 henkilöä / viikko.
- Yli sadan tavoitetun henkilön määrän viikottasolla ilmoitti 13/28.

Ruoka-apuun vastaanotettavat ja siellä jaettavat elintarvikkeet

- Lähes kaikki ruoka-aputoimijat vastaanottavat eniten leipää, leivonnaisia ja / tai paistopistetuotteita 27/28
- Valmisruuat ja einokset mainittiin kolmen eniten vastaanotetun tuoteryhmän joukossa usein 13/28
- Vihannekset, hedelmät ja marjat olivat myös kolmen eniten vastaanotetun joukossa 10/28 vastaajalla.
- Myös lihatuotteet (8) ja suurtalouskeittiön, koulun tai lounaspaikan ylijäämäruoka (7) oli kolmen eniten vastaanotetun tuoteryhmän joukossa.

Elintarvikealan toimijat (68 vastausta)

Lahjoitatteko ylijäämä- tai hävikkiruokaa ruoka-aputoimijoille?

- Kyllä 25
 - Osittain 2
 - Ei 41
-
- Lahjoittavista kyselyyn vastanneista valtaosa oli K- tai -S-ryhmän tai muita kauppiaita.
 - Niistä, jotka ei lahjoita, suurin osa oli ravintoloita, kahviloita, pitopalveluja, suurtalouskeittiöitä tai elintarviketeollisuuden edustajia.

37 vastaajaa perusteli vastaustaan miksi ei lahjoita tarkemmin:

- *16 vastaajaa:* ei tule hävikkiä lainkaan tai niin vähäisesti, että syödään itse / annetaan työntekijöille
- *5 vastaajaa:* myy itse esim. digitaalisen sovelluksen kautta
- *9 vastaajaa:* en tiedä kenelle antaisin, ei ole sopivaa toimijaa löytynyt tai tiedossa

Kehitettävää lahjoittajien toiminnassa:

Ruoka-aputoimijat (28):

Useissa vastauksissa korostui, että kaikki toimii hyvin!

Kehittämideoina:

- Ruoka tuoreempaa (vähemmän valmista jätettä)
- Kylmäsäilytystä vaativat tuotteet säilytettävä kylmässä, ei pakastettaisi pakastukseen sopimattomia tuotteita (salaatti, kananmunat)
- Pakkaamiseen toivottiin huolellisuutta - ei roskia, multaa tms. sekaan
- Kaikki lahjoitukseen kelpaava annettaisiin ruoka-apuun eikä heitettäisi roskiin
- Ruoka kannattaisi lahjoittaa lähialueen toimijalla pidemmälle tapahtuvan kuljetuksen sijaan
- Suurtalouskeittiöille toivottiin lisää tietoisuutta, mitä voi jakaa ruoka-aputoimijoille → lahjoittajien lisääntyminen

Elintarvikealan toimijat (27):

- Useimmat vastasivat, että ei ole tai eivät osaa sanoa kehittämiskohteita.

Muutamia toiveita tuli toiminnan säännöllisyydestä ja paremmasta kommunikaatiosta sekä yhteyshenkilöiden yhteystietojen olemisesta saatavilla. Lisäksi toiminnan läpinäkyvyyttä ja viestintää toivottiin lisää.

Kehitettävää ruoka-aputoimijoiden toiminnassa:

Ruoka-aputoimijat:

- Vapaaehtoisia pitäisi saada mukaan enemmän, erityisesti nuoria.
- Jakamisen käytäntöihin tasapuolisuutta niin avun saajien (kenelle ruokaa jaetaan) kuin ruokaa jakavien toimijoiden kesken. Erilaisten toimijoiden mahdollisuuksien vahvistaminen hävikkiruuan hyödyntämisessä oman toimintansa yhteydessä (mm. yhteisöllisissä ruokailuissa)
- Toiminnan keskittäminen, hävikkiterminaalien hyödyntäminen
- Toimijoiden välisen yhteistyön ja verkoston toimimisen kehittämisen tarve
- Osa vastaajista myös koki, että kaikki toimii ja kehitettävää ei ole.

Elintarvikealan toimijat

- Suurin osa koki, että käytännöt ovat toimivat ja asiat sujuvat hyvin. Joissakin vastauksissa kiiteltiin myös ruoka-aputoimijan luotettavuutta ja toimintaa.
- Suurin osa vastaajista ei maininnut mitään kehittämissuhteita.
- Kehittämistoiveina: päivittäinen nouto, nouto iltapäiväaikaan, nouto viikonloppuisin tai nouto useammin.
- Toimijoiden välistä yhteistyötä ja asioista sopimista myös peräänkuulutettiin esim.
 - ”Että sopisivat keskenään xx ja yy, koska hakevat avun, kun on vähän epäselvää.”
 - ”Virallinen yhdistys tai seurakunta, joka hakisi hävikit.”

Tulevaisuuden näkymät / ruoka-aputoimijat:

Mitä mahdollisuuksia ja haasteita ruoka-aputoimintaan liittyy 2-3 vuoden kuluttua?

- **Haasteita:**

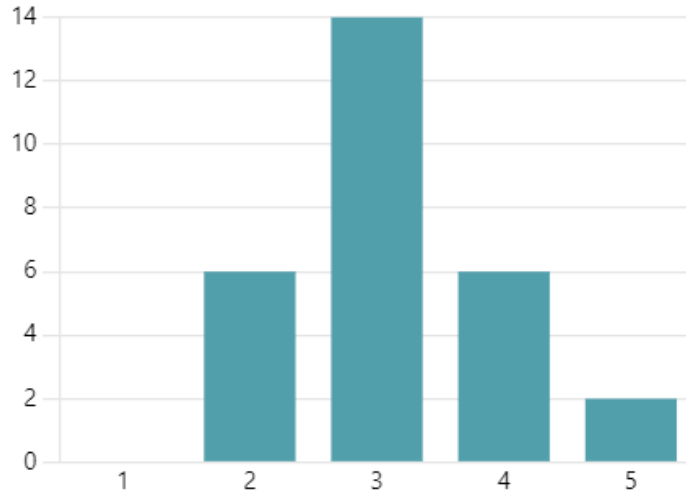
- Jaettavan ruuan määrän vähäisyys ja väheneminen ja toisaalta kasvava avuntarvitsijoiden määrä
- Kaikista suurtalouskeittiöistä ei lahjoiteta ruokaa ja näin se ei tule hyötykäytetyksi
- Pula tekijöistä, niin mukana olevista vapaaehtoisista kuin työntekijöiden resursseista
- Rahoitus – kuntien ym. taloudellinen apu

- **Mahdollisuuksia:**

- Yhteistyön kehittäminen ja verkostona toimiminen
- Ruoka-avussa kohdataan monenlaisessa avun tarpeessa olevia ihmisiä. Heidän yksilöllisen kohtaamisen ja auttamisen mahdollisuus tärkeä osa ruoka-avun toimintaa tulevaisuudessa.
- Suurtalouskeittiöiden hävikin tehostettu hyödyntäminen

Millaisena näette ruoka-aputoimintanne toimintaedellytykset ja tilanteen 2-3 vuoden kuluttua? Ruoka-aputoimijat

1: erittäin heikko

2: heikko

3: ok

4: hyvä

5: erittäin hyvä

Vastausten keskiarvo: 3,14

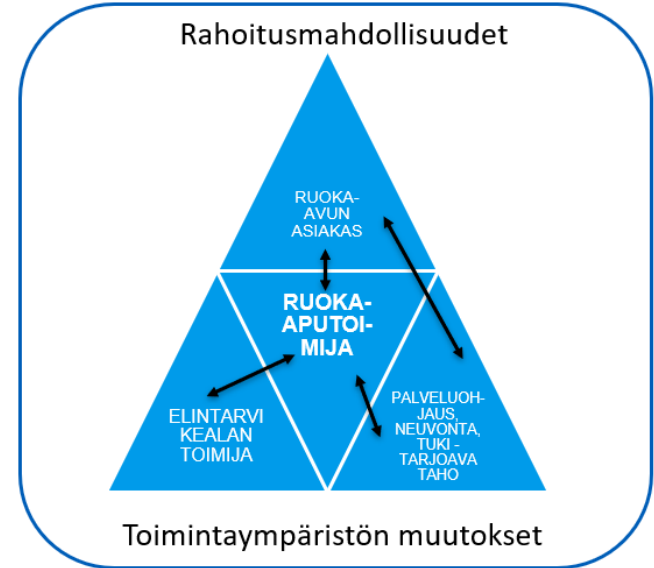
Tulevaisuuden näkymät / elintarvikealan toimijat:

- Suurin osa vastaajista arvioi ruoka-apuun lahjoitettavan ruuan määrän pysyvän nykyisellä tasolla tulevaisuudessa (28).
- Myös tuotteiden myynti alennetulla hinnalla nähtiin tärkeänä osana tulevaisuudessa (27) sekä hävikin hyödyntäminen omissa tuotteissa (22)
- Vastanneista 22 myös arvioi, että tuotteita ei jää lahjoitettavaksi.
- Vastauksia tarkennettiin sanallisesti:
 - Jos sopiva kumppani löytyy, lahjoitamme mielellämme
 - Ajatuksissa on löytää jokin taho jolle voisi lahjoittaa jääneen ruuan helposti ja ilman isoa byrokratiaa.
 - Digitaalisuuden myötä tuotteiden myyntipäivien seuranta ja niihin ennakointi on helpottunut ja tulee helpottamaan. Liiketoiminnan kannalta on kuitenkin järkevintä saada tuotteista jokin hinta sen sijaan että laitetaan hävikkiin.
 - Mahdollista hävikkiä hyödynnämme mahdollisimman pitkälle itse.

Yhteenveto:

- Vähenevä ruuan määrä ja kasvava avuntarvitsijoiden määrä haastaa ruoka-aputoimijoita
- Kaikki mahdollinen hävikki on saatava jakoon: suurtalouskeittiöt, elintarvikealan toimijat, jotka eivät vielä lahjoita
- Ruoka-aputoiminnan läpinäkyvyyttä, tiedotusta ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä on lisättävä niin lahjoittajiin kuin palveluohjausta ja neuvontaa tarjoaviin tahoihin
- Ruoka-aputoimijat keskeisessä roolissa, mutta jokaisen tulee osallistua yhteistyön syventämiseen ja kehittämiseen
 - Kaikkia tarvitaan 💙

Tahot joille lahjoitetaan, lista koottu elintarvikealan toimijoiden vastauksista (osa mainittu useaan kertaan):

- Ekopaja/Porin kaupunki nuorten työpaja
- Elämän Eliksiiri
- Elämän Leipä
- Etsivä Nuorisotyö
- Euran helluntaiseurakunta
- Föliiruoka
- Haiku
- Harjavallan Helluntaiseurakunta
- Honkajoen seurakunta
- Hävikkiruoka Kankaanpää
- Kaksi kalaa ry
- kunnan ruoka-apu
- Kristiinankaupungin työttömille ja heidän ukrainalaisille
- Jämijärven helluntaiseurakunta /Päiväkeskus
- Jämijärven seurakunta
- Kankaanpään Seurakunta
- Kris
- LC Huittinen Gerda
- Lions Club Vampula r.y. (Harjavallan kaupunki Työllistämistoiminta)
- Leipäkirkko
- Lissu Social Club
- Merikarvian seurakunta ja diakoniatyö
- Metsäyhdistykset
- Porin ev.lut seurakuntayhtymä
- Porin seudun työttömät
- Porin sininauha ry
- Punainen Risti Kokemäen osasto
- Rauman helluntaiseurakunta
- Rauman Seudun Katulähetys ry
- Rauman seudun työnhakijat
- Sastamalan Seurakunta
- SPR Huittisten osasto
- SPR Pori
- Säskylä-Köyliön seurakunta
- Ulvilan vapaakirkko
- Valtti
- Vampulan kappeliseurakunta/diakoniatyö
- yksittäiset henkilöt

Päivi Erkkö

Kehittämisasiantuntija
Konsernipalvelut / Strategia- ja hyvinvointiyksikkö
Porin kaupunki

+358 44 701 4389
paivi.erkko@pori.fi

www.pori.fi